

Õiguskantsler

Ene Ergma
Riigikogu esimees
Riigikogu Kantslei
riigikogu@riigikogu.ee

Teie 06.11.2013 nr 14-4/13-53/1

Meie 12.11.2013 nr 10-2/131419/1304796

Riigikogu liikme immuniteedist

Austatud Riigikogu esimees

Tänan Teid kirja eest ja võimaluse eest oma seisukohta selgitada. Esitasin 2012. aastal Riigikogule ettepaneku, mis puudutas Riigikogu liikmete immuniteeti. Seetõttu olen selle teemaga väga põhjalikult tegelenud. On loomulik, et minu seisukoht saadikupuutumatuses sisu ja ulatuse kohta ei ühti kõigis üksikasjus varasema tõlgenduspraktikaga.

Põhiseaduse § 76 teise lause kohaselt saab Riigikogu liiget „kriminaalvastutusele võtta ainult õiguskantsleri ettepanekul Riigikogu koosseisu enamuse nõusolekul“. Lähtun selle lause tõlgendamisel tõsiasiast, et puutumatus näol on tegemist Riigikogu liikmete suhtes menetlustoimingute tegemiseks nõutava erikorraga. Samuti lähtun eeldusest, et väljend „kriminaalvastutusele võtta“ tähendab süüdistuskokkuvõtte esitamist. Kui pidada silmas saadikupuutumatuses eesmärki, on igati mõistlik eeldada, et põhiseadusandja sidus Riigikogu koosseisu enamuse nõusoleku kui täiendava menetlusnõude just süüdistuskokkuvõtte esitamisega, kuna see menetlustoiming järgneb kehtiva õiguse kohaselt kohtueelsele uurimisele ja eelneb kohtupidamisele.

Nõnda on õiguskantsleril ja Riigikogu liikmetel võimalik enne kohtumenetluse algust veenduda, et süüdistuse esitamise motiiv ei ole asjaolu, et isik on Riigikogu liige, või soov mõjutada Riigikogu liiget ning takistada teda vaba mandaadi teostamisel. Üksnes selles mõttes saab öelda, et Riigikogu liikmetel on puutumatus kohtumenetluse läbiviimise eest.

Põhiseadusest ei tulene, et kohtupidamine Riigikogu liikme üle on toiming, mis nõuab Riigikogu liikmete enamuse nõusolekut. Vastasel juhul võiks tekkida olukord, et isik on mõistetud esimeses astmes süüdi, kaevanud otsuse edasi, saanud seejärel Riigikogu liikmeks, aga kuna Riigikogu liikmete enamus ei anna nõusolekut kohtupidamise jätkumiseks, jõustub süüdimõistev kohtuotsus. Samuti ei tulene põhiseadusest, et Riigikogu liikmete enamuse nõusolek on vajalik Riigikogu liikme süüdimõistmiseks. Vastasel juhul ei saaks süüdimõistev kohtuotsus jõustada enne, kui Riigikogu liikmete enamus on andnud selleks nõusoleku. Leian, et ainus eesmärgipärane ja ajalooliselt põhjendatud viis Riigikogu liikme immuniteedi sisustamiseks on näha selles erikorda teatud menetlustoimingute tegemiseks, mida peab järgima üksnes juhul, kui isik on nende toimingute tegemise ajal Riigikogu liige. Kohtupidamine ei kuulu puutumatuses hõlmatud menetlustoimingute hulka, seda enam, et saadikupuutumatuses eesmärk on kaitsta

Õiguskantsleri Kantslei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Riigikogu liikmeid ja Riigikogu kui tervikut täitevvõimu, mitte kohtuvõimu kuritarvituste eest. Põhjus, miks Riigikogu liikmele süüdistuse esitamiseks on vajalik Riigikogu liikmete enamuse nõusolek, ei ole oht, et kohtunikud ja seega kohtupidamine on poliitiliselt kallutatud. Põhjus on hoopis oht, et täitevvõimu esindajad olid poliitiliselt motiveeritud, kui algatasid kohtupidamise või tegid muid menetlustoiminguid.

Hetkel, kui Urbo Vaarmannile esitati süüdistus, ei olnud ta Riigikogu liige ning seega ei olnud selle toimingute tegemiseks vajalik järgida erikorda, samuti ei saanud menetlustoimingute tegemise motiiv olla asjaolu, et ta on Riigikogu liige. Mõistagi, kui Urbo Vaarmanni suhtes soovitakse tulevikus teha puutumatuses hõlmatud menetlustoiminguid, siis peab järgima Riigikogu liikmete suhtes kehtivat erikorda.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Indrek Teder